

Kirjoitettu Antiokiassa keväällä 53jKr. Lehtimajajuhlan jälkeen syksyllä 52jKr, Paavali palasi Pisidian Antiokiaan, missä hän asui 53jKr alkukesään asti. Apt.18:23. Myös Pietari vieraili Antiokiassa 53jKr happamattoman leivän juhlan aikaan, ja nousi suuri väittely ympärileikkauksesta ja juutalaisen tradition pitämisestä ympärileikatuilla. Ympärileikkausta vaativa järjestö, ja Pietari ja Barnabas vaativat lähes kokonaan ei juutalaisista lähtökohdista koostuvalle Antiokian seurakunnalle ympärileikkausta. Pietari sai nuhtelut julkisesti Paavalilta Antiokian seurakunnan edessä. Toisin sanoen juutalaisuuteen kääntymistä lihan puolesta ei tarvita kansakuntien seurakunnissa. Galatia ja Antiokia on Keski-Turkin alueella.

Paavalin Kirje Galatalaisille – גלטיא

1:1 Paavali, apostoli, ei ihmisten lähettämä, eikä ihmisen nimittäjä, vaan ennemmin Jeesuksen Messiaan käden kautta ja hänen Isänsä, Jumalan kautta, joka herätti hänet kuolleista, 2 Ja kaikkien kansani olevien veljien kanssa toivotan Galatian seurakunnalle: 3 Siunaus olkoon teidän kanssanne, ja rauha Isältä Jumalalta, ja Herraltamme Jeesukselta, Messiaalta. 4 Häneltä, joka antoi sielunsa meidän syntiemme puolesta; joka vapautti meidät tästä pahasta maailmasta, Jumalan, meidän Isämme tahdon mukaan; 5 Hänelle, jolle kuuluu kunnia ikuisuudesta ikuisuuteen. Amen.

6 Olen yllättyneet, kuinka pian olette kääntyneet Messiaasta, hänestä, joka hyvydessään kutsui teidät, toiseen toivoon, 7 Sellaiseen, jota ei ole edes olemassa; oli miten oli, on eräitä, jotka ovat hämmentäneet teitä ja tahtovat, että muutatte Messiaan evankeliumia. 8 Mutta vaikka me, tai enkeli taivaasta saarnaisi teille jotain toista evankeliumia, kuin sitä, mitä me olemme teille julistaneet, hän on oleva kirottu! 9 Kuten olen aikaisemmin sanonut, niin minä sanon uudelleen; Jos joku julistaa teille sen ulkopuolella, minkä te olette vastaanottaneet, hän olkoon kirottu! 10 Vakuutanko nyt ihmisiä vai Jumalaa? Vai pyrinkö miellyttämään ihmisiä? Sillä jos tähän saakka olisin pyrkinyt miellyttämään ihmisiä, en olisi ollut Messiaan palvelija. 11 Mutta minä teen teille tunnetuksi, minun veljeni, että evankeliumi, jota julistettiin minun kauttani, ei ollut ihmisistä. 12 Sillä en saanut, enkä oppinut sitä ihmisiltä, vaan ennemmin Jeesuksen Messiaan ilmestyksen kautta. 13 Olettehan kuulleet minun elämäni tavoista menneinä aikoina juutalaisessa uskonnollisuudessa, kuinka mittaamattomasti vainosin Jumalan seurakuntaa, ja yritin hävittää sen; 14 Ja sen, kuinka minä olin paljon edistyneempi juutalaisessa uskonnossa, kuin monet muut minun ikäiseni, jotka olivat maanmiehiäni; ja olin erityisen kiivas isieni oppien puolesta. 15 Mutta kun Jumala näki hyväksi, joka erotti minut äitini kohdusta ja kutsui minut hyvydessään, 16 Että paljastaisi Hänen Poikansa minun kauttani **kansakuntien joukossa**, en hetken poikana tuonut sitä esille lihalle ja verelle; 17 Enkä lähtenyt Jerusalemiin niiden luokse, jotka olivat apostoleja ennen minua; vaan sen sijaan menin Arabiaan ja palasin takaisin Damaskokseen. 18 Sitten kolmen vuoden kuluttua menin Jerusalemiin tapaamaan Keefasta*, ja pysyin hänen luonaan viisitoista päivää. 19 Mutta en tavannut ketään muista apostoleista, paitsi Jaakobin, meidän Herramme veljen. 20 Mutta nämä asiat, joista kirjoitan teille, katso, minä tunnustan Jumalan edessä, että minä en valehtele. 21 Sen jälkeen menin Syyrian ja Kilikian maakuntiin; 22 Ja Juudean seurakunnat, jotka ovat messiaanisia, eivät tunteneet minua kasvoista kasvoihin. 23 Sillä he olivat kuulleet vain tämän: että ”Hän joka ennen vainosi meitä, katso, nyt hän julistaa sitä uskoa, jota aikaisemmin yritti hävittää!” 24 Ja he ylistivät Jumalaa minun tähteni.

*¹⁸ Pietaria. Joh.1:42. Simonin nimeksi Jeesus antoi ’Keefas’, joka merkitsee ’kivi’ arameaksi. Jonka kreikka kääntää ’Petros’ joka myös merkitsee ’kiveä’. Jota sanotaan suomeksi ’Pietari’.

2:1 Sitten, neljätoista vuotta myöhemmin, minä nousin ylös Jerusalemiin Barnaban kanssa, ja otin mukaan myös Tiituksen. * 2 Ja minä menin sinne ilmestyksen johdosta, ja paljastin heille sen evankeliumin, jota saarnaan kansakunnissa, ja esitin niille, jotka jotain olivat, minun ja heidän välisesti, etten olisi turhaan juossut tai saattaisin juosta. 3 Ja Tiitustakaan, lisäksi, joka oli minun kanssani, joka oli aramealainen*, ei kokenut tarvetta tulla ympärileikattavaksi, 4 Mutta valeveljien tähden, jotka olivat tulleet meidän joukkoomme vakoilemaan vapauttamme, mikä meillä on Jeesuksessa, Messiaassa, tarkoituksenaan orjuuttaa meidät; 5 Noille valeveljille emme alistuneet, heidän sortoonsa, emme edes täydeksi tunniksikaan, että evankeliumin totuus säilyisi keskuudessanne. 6 Nyt nuo, joita pidettiin arvossa, (kuitenkaan, jolla he eivät tee eroa minulle, sillä Jumala ei erottele ihmisiä), peräti nämä henkilöt, eivät lisänneet asiaakaan minulle. 7 Vaan päinvastoin, sillä he totesivat, että minulle oli uskottu evankeliumin julistaminen ympärileikkaamattomille, aivan kuin Pietarille oli uskottu ympärileikattujen keskuudessa. 8 Sillä Hän joka teki Pietarin tarmokkaaksi ympärileikattujen apostolin toimessa, on tehnyt myös minut voimalliseksi kansakuntien apostolin toimessa. 9 Ja kun he tunsivat sen siunauksen, joka minulle oli annettu, Jaakob*, Pietari, ja Johannes, joita pidettiin pilareina, antoivat minulle ja Barnabaalle kumppanuuden oikeaa kättä; että me voimme työskennellä kansakuntien keskuudessa, ja he, ympärileikattujen joukossa; 10 He vain tahtoivat, että meidän pitää muistaa köyhiä, ja sitä minä olenkin pyrkinyt tehdä. 11 Mutta kun Pietari tuli Antiokiaan, minä nuhtelin häntä vasten kasvoja, koska hänen kauttaan oli kompastuttu. 12 Sillä ennen eräitä miehiä oli tullut Jaakobin luota, Pietarin aterioidessa kansakuntalaisten kanssa; mutta sen jälkeen, kun he tulivat, hän vetäytyi pois ja pysytteli erillään, koska hän pelkäsi niitä, jotka kuuluivat ympärileikattuihin. 13 Ja muitakin juutalaisia liittyi hänen kanssaan tässä asiassa, niin että he näin johtivat Barnabankin puolueellisuuteen. 14 Ja kun minä näin, etteivät he seuranneet rehellisesti evankeliumin totuudessa, minä sanoin Pietarille heidän kaikkien nähden, ”Jos sinä, joka olet juutalainen, elät kuin aramealaiset, etkä niin kuin juutalaiset, miksi te vaaditte muita kansakuntia, että heidän pitää elää niin kuin juutalaiset?” 15 Sillä jos me, jotka olemme synnynnäisesti juutalaisia, emmekä syntisistä kansakunnista, 16 Tiedämme, ettei ihminen puhdistu Lain teoilla, vaan ennemmin Jeesuksen Messiaan uskollisuudessa; peräti me, hänessä, Jeesuksessa Messiaassa, uskomme, että Messiaan uskollisuudesta tulee vanhurskaaksi, eikä Lain tekojen kautta, sillä Lain teoista ei mikään liha puhdistu. 17 Mutta jos, kun etsimme vanhurskautusta Messiaan kautta, meidät itsemme havaitaankin syntisiksi, onko silloin Hän, Jeesus Messias synnin palvelija? Kaukana olkoon sellainen! 18 Sillä, jos näihin asioihin, jotka minä tuhosin, rakennan uudelleen, jotka ovat osoittautuneet olevan sieluani vastaan, toimin sitä käskyä vastaan! 19 Sillä minä olen Lain kautta kuollut Laille, että voin elää Jumalalle. * 20 Minut on Messiaan kanssa ristiinnaulittu; siitä lähtien se en ole minä joka elää, vaan Messias, joka minussa elää; että minä, joka elän lihassa, eläisin Jumalan Pojan uskollisuudessa, hänen, joka on rakastanut minua ja antanut sielunsa minun puolestani. 21 Minä en torju Jumalan armoa; sillä jos vanhurskaus tulee Lain käskyvällän kautta, silloin Messias on kuollut turhaan. *

*¹ Paavali kääntyi 36jKr, 7 vuotta Jeesuksen ylösnousemuksen jälkeen. Sitten Arabiassa 3v ja 14v myöhemmin oli vuosi 53jKr. Hän vei silloin Barnabaan ja Tiituksen kanssa Ap.t.11:28 ja 12:25 mainitun avustuksen Jerusalemiin. 'Bar Naba', "profetioiden poika" on aramean kielinen nimi.

*³ Kaikki kreikkalaiset käsikirjoitukset tässä kääntävät Tiituksesta tässä "kreikkalainen" ja arameankieliset tekstit "aramealainen". Uudessa testamentissa on 21 tällaista kohtaa. Aramean tekstit pysyvät linjassaan, mutta kerran kreikan teksti kääntää "syyrialainen". Onko kreikkalainen syyrialainen? Ei vaan aramealainen voi olla syyrialainen. Septuagintassa käytetään samaa kreikkalaista sanaa käännettynä "syyrialainen", sinne ei muutosta ole tehty.

*⁹ Jeesuksen velipuoli, Jerusalemin seurakunnan johtava vanhin.

*¹⁹ Kirkkoraamattu kääntää, "kuollut pois laista". Lain edessä kuollut, ei tarkoita sitä, että on poistunut noudattamasta Lakia.

*²¹ Vanhurskaus merkitsee 'oikeassa olevuutta'. Todellinen oikeassa olevuus tulee Messiaan rakkaudellisen hyvyyden kautta. Esimerkiksi kun yrität ehtiä töistä sapatiksi hyvissä ajoin kotiin, ja vaarannat samalla teoillasi muiden hengen. Laki vaatii täsmällisen sapatin aloituksen. Sinut armahdetaan, jos myöhästyit sapatin aloituksesta. Mutta Lakia olet silloin rikkonut. Jeesus sanoo, Että lopeta työsi ja lähde kotiisi ensi viikolla aikaisemmin.

3:1 Oi te vähä-älyiset galatalaiset! Kuka lietsoo teitä pois uskostanne Jeesukseen Messiaaseen, ristiinnaulitusta, vaikka hän oli kuin taiteilijan kuvana teidän silmienne edessä? 2 Vain tämän tahdon teistä tietää, Vastaanotitteko Hengen Lain tekojen kautta vai uskon kuuliaisuudesta? 3 Oletteko niin vähä-älyisiä, aloittettuanne Hengessä, päätätte nyt lihan asioihin? 4 Oletteko kestäneet kaikki nämä asiat turhaan? Oi minä toivon, ettei se ole tarkoitus. 5 Sen tähden, Hän joka välittää Henkensä teihin, niin toteuttaako Hän ihmeitä teidän joukossanne Lain tekojen kautta vai uskon kuuliaisuuden kautta? 6 Kuten Abraham uskoi Jumalaa, niin se luettiin hänelle vanhurskaudeksi. 7 Tietäkää siis, että nuo, jotka luottavat uskossa, ovat niitä Abrahamin lapsia. 8 Todella, koska Jumala tiesi etukäteen, että kansakunnat julistettaisiin vanhurskaiksi uskon kautta, Abrahamin toivon edessä, niin kuin on sanottu Pyhissä kirjoituksissa, että ”Sinussa kaikki kansakunnat tulevat siunatuiksi.” 9 Niin silloin, uskovat ovat siunattuja uskollisen Abrahamin kautta. 10 Sillä nuo, jotka nojautuvat Lain tekoihin, ovat edelleen kirouksen alaisia; sillä kuten on kirjoitettu, ”Kirottu on jokainen, joka ei harjoita kaikkea, mitä on kirjoitettu tässä Laissa.” 11 Mutta kukaan ihminen ei puhdistu Lain kautta, on Jumalalle selvää; sillä, niin on kirjoitettu, että ”Vanhurskas on elävä uskosta.” 12 Kuitenkin, Laki ei ollut uskollisuuden kautta, vaan, kuka tahansa tekee ne asiat, jotka on siihen kirjoitettu, on elävä niistä. 13 Messias on lunastanut meidät Lain kirouksesta tulemalla kirotuksi meidän puolestamme, sillä on kirjoitettu, ”Kirottu on jokainen, joka on puuhun ripustettu” *, 14 Että kansakuntien joukossa olisi Abrahamin siunaus, Jeesuksen Messiaan kautta, ja lisäksi, me saisimme sen Hengen lupauksen uskon kautta. * 15 Veljeni, minä puhun siten kuin on ihmisten välillä; että sellainen ihmisen liitto, joka on vahvistettu, sitä ei ihminen voi kumota, tai muuttaa siitä mitään. 16 Mutta lupaus luvattiin Abrahamille ja hänen jälkeläisilleen. Hänelle ei sanottu, ”Sinun siemenillesi”, niin kuin monille, vaan, ”Sinun siemenellesi”, kuin yhdelle; hänelle, joka on Messias. 17 Kuitenkin tämän minä sanon, että liitto, jonka Jumala alusta vahvisti Messiaan kautta, hänestä, joka oli se Sana. Lupausta ei voida mitätöidä sillä, mikä tuli neljäsataakolmekymmentä vuotta myöhemmin. 18 Mutta jos perintö onkin Lain kautta, eikä Abrahamin lupauksesta? Silti Jumala antoi sen Abrahamille lupauksen kautta. 19 Miksi silloin on Laki? Se lisättiin luopumuksen tähden, kunnes se Siemen tulisi, jolle lupaus kuului. Ja Laki annettiin enkelien kautta, välimiehen käden kautta. * 20 Nyt välimies ei edustanut vain yhtä; mutta Jumala kuitenkin on Yksi. 21 Onko Kirjoitettu Laki siis ristiriidassa Jumalan lupausta vastaan? Olkoon sellainen kaukana! Sillä jos annettu Laki oli sellainen, mikä kykeni antamaan elämän, totisesti Laista olisi tullut myös vanhurskaus. 22 Mutta kirjoitus on sisällyttänyt kaiken synnin alle, niin että lupaus, Jeesuksen Messiaan uskollisuuden kautta, annettaisiin niille, jotka ovat uskovia. 23 Mutta, ennen kuin se uskollisuus tuli, Laki oli suojeleva meille, kannattelemassa meitä kohti uskoa, joka oli tuleva ilmeiseksi. 24 Sen tähden, Laki oli meidän ohjaajamme Messiaan luokse, että meidät uskollisuuden kautta vanhurskautetaan. 25 Mutta siitä lähtien kun usko on tullut, me emme ole ohjaajien alla. 26 Sillä, te kaikki olette **Jumalan poikia**, Jeesuksen, Messiaan, uskossa. 27 Sillä ne, jotka ovat Messiaan kautta kastetut, ovat Messiaaseen pukeutuneet. * 28 Tässä ei ole juutalaista eikä aramealaista. Tässä ei ole orjaa eikä vapaata. Tässä ei ole miestä eikä naista; sillä te kaikki olette yksi Jeesuksessa Messiaassa. 29 Silloin jos te kuulutte Messiaalle, niin te olette Abrahamin siementä, ja hänen perillisiä lupauksen mukaan.

*¹³ Alkuteksti puhuu puusta eikä ristikistä. Mutta puu se ristikin on. Siihen on vain lisätty se poikki-puu, joka piti kantaa oikeustalolta.

Matt:10:38 Ja kuka tahansa ei ota vastaan poikki-puutansa ja seuraa minua ei ole minulle arvokas.

Matt:27:32 Ja kun he menivät ulos, he kohtasivat kyreneläisen miehen, jonka nimi oli Simon, jonka he pakottivat hänet kantamaan hänen poikki-puunsa.

Esr:6:11 Ja minä annan käskyn, että kuka ikinä rikkoo tämän määräyksen, hänen talostaan revittäköön hirsi, ja hänet ripustettakoon ja naulittakoon siihen, ja hänen talostaan tehtäköön siitä syystä soräläjä.

1.Moos:40:19, Joos:10:26, Esra 6:11, Ester 2:23;5:14;6:4;7:9-10;8:7:9:13,25, Apt:5:30;10:39, 1.Piet:2:24, 4.Moos:25:4, 2.Sam:21:6,9,13.

Mikä on Lain kirous? Kiroukset löytyvät Mooseksesta, ja ne tuomitsevat ihmisen kuolemaan, jos ei tarkasti noudata kaikkea, mitä siihen on kirjoitettu. Laki ei ole kirottu, vaan ihminen, joka rikkoo.

*¹⁴ Hes:36:26 Ja minä annan teille uuden sydämen, ja uuden hengen minä annan teidän sisimpäanne. Minä poistan teidän ruumiistanne kivisydämen ja annan teille lihasydämen.

*¹⁹ Laki annettiin Siinailla 1632eKr. Matt:22:36, Luuk:10:26,27, Room:13:8-10, 1.Kor:9:21, Gal. 3:24. Vanha liitto kasvatti ihmisiä Messiaasta ja uutta liittoa varten:

1. Vaikuttamalla synnin tuntoa ja armon tarvetta,
2. Osoittamalla, miten katuen tunnustetut synnit saatiin anteeksi verisovituksen kautta,
3. Minkä jälkeen seurasi elämä kuuliaisuudessa Jumalan käskyille. Uudessa liitossa on todellisuutta se, mikä vanhassa liitossa on esikuvia, varjoja.

*²⁷ Jae todistaa apostolien käyttämän kastemuodon: ”Jeesuksen Messiaan nimessä”.

4:1 Nyt tämän minä sanon, että niin kauan kuin perillinen on nuori, häntä ei voida erottaa palvelijoista, vaikka hän onkin heidän kaikkien herra. 2 Mutta hän on holhoojien ja taloudenhoitajien alainen isänsä määräämään aikaan asti. 3 Samoin mekin, kun olimme alaikäisiä, olimme alistettuja tämän maailman alkeissäädöksiin; * 4 Nyt kun ajan täyttymys koitti, Jumala lähetti Poikansa, ja hän syntyi neitsyestä, * ja oli Lain alainen, 5 Ostamaan ne, jotka olivat Lain alla, ja että me vastaanottaisimme adoptio poikien aseman. 6 Ja koska te olette poikia, on Jumala lähettänyt sydämiinne Poikansa Hengen, joka kutsuu, ”Oi Isä! Meidän Isämme!” * 7 Tästä lähtien te ette ole orjia, vaan ennemmin poikia; ja jos poikia, silloin te olette myös Jumalan perillisiä Jeesuksen Messiaan kautta. 8 Sillä silloin, kun te ette tunteneet Jumalaa, olitte orjia niille, jotka luonnostaan eivät olleet jumalia. 9 Mutta nyt, tultuanne tuntemaan Jumalan, ja erityisesti Jumala tuntee teidät, te käännytte jälleen noiden heikkojen ja köyhien alkeissäädösten puoleen, ja haluatte uudelleen tulla niiden siteen alle! 10 Te tarkkailette erityisiä päiviä, kuuta, juhla-aikoja ja vuosia. 11 Pelkään, etten vain olisi turhaan työskennellyt teidän joukossanne? 12 Olkaa niin kuin minä, koska myös minä olen ollut kuin te; veljeni, minä pyydän! Ette te minua ole mitenkään loukanneet. 13 Sillä te tiedätte, että lihani heikkoudessa minä olen teitä aikaisemmin evankelioinut. 14 Ja lihani koettelemuksessa, silti ette halveksineet minua, ettekä katsoneet kammottavasti, vaan ennemmin otitte minut vastaan kuin Jumalan enkelin, ja kuin Jeesuksen Messiaan. * 15 Sen tähden, missä silloin on teidän autuutenne? Sillä minä voin todistaa teistä, että, jos se olisi ollut mahdollista, olisitte repineet silmännekin päästänne ja antaneet ne minulle! 16 Onko minusta siis tullut teidän vihämiehenne, joka on kertonut teille totuuden? 17 He eivät ole intohimoisia teidän hyväksenne, vaan teidän alistamiseskenne. He tahtovat, että olisitte intohimoisia heistä! 18 Kuitenkin, se on kaunista, että jäljittelisitte kauniita asioita kaikkina aikoina, eikä vain silloin, kun minä olen teidän kanssanne. 19 Oi minun poikani, joiden vuoksi olen jälleen alusta synnytyskivuissa, kunnes Messiaan kuva valmistuu teissä! 20 Kunpa nyt voisin olla luonanne ja voisin muuttaa ääneni sävyn, koska minä olen syvästi yllättynyt teistä. 21 Puhukaa minulle, te jotka haluatte olla Lain alla, ettekä kuule* Lain olemusta? 22 Sillä on kirjoitettu, että Abrahamilla oli kaksi poikaa: yksi orjattaresta ja yksi vapaasta naisesta. 23 Mutta se, joka syntyi orjattaresta, syntyi lihan kautta; mutta se joka syntyi vapaasta naisesta, syntyi lupauksen kautta. 24 Nyt nämä asiat ovat vertauskuva kahdesta liitosta: yksi Siinain vuorelta oleva, synnyttää orjuuteen, joka on Haagar. 25 Sillä tämä Haagar on näet Siinain vuori Arabiassa*, ja Jerusalemin antautuu tälle, ja se lapsineen palvelee orjuutta. 26 Mutta se Jerusalemi, joka on ylhäällä, on vapaa; se on meidän äitimme. 27 Sillä niin kuin on kirjoitettu, ”Iloitse, oi sinä hedelmätön, joka et ole raskaana, ja riemuitse ja huuda, oi sinä, joka et synnytä, sillä hyljityn lapset ovat oleva lukuisampia, kuin vaimon lapset.” 28 Nyt me, minun veljeni, olemme kuin lisä; me olemme lupauksen lapsia. 29 Mutta kuten silloin, se joka oli syntynyt lihan kautta, vainosi häntä, joka oli Hengen kautta; samoin se on nyt. 30 Kuitenkin, mitä kirjoitus sanoo? ”Aja pois orjatar ja hänen poikansa; sillä orjattaren poika ei tule perimään vapaan naisen pojan kanssa.” 31 Me siis, minun veljeni, emme ole orjattaren lapsia, vaan vapaan naisen lapsia.

*³ Kreikan ’stoikheia’ ei tässä merkitse ’alkeisvoimia’, vaan ’säädöksiä’. Ihmisten tarjoamia tapoja päivistä, kuukausista, juhlista, vuosista ja ruoista. Kol.2:8,20.

*⁴ KR: vaimosta. Sana ’gynee’ merkitsee, tilanteesta riippuen, joko neitsyttä tai aviovaimoa, tässä ’neitsyttä’ (Matt.1:23. Luuk.1:27,34,35). Ap.uskontunnustus: "syntyi neitsyt Mariasta". 1.Moos.3:15, Jes.7:14. Israelin kansa odotti ja laski Danielin 70 vuosiviikkoa. Kun 69 vuosiviikkoa täyttyi, Messias ilmestyi kirjoituksen mukaisesti.

*⁶ Tässä on taas jostain syystä aramean sana laitettu sellaisenaan kreikan tekstiin. Αββᾶ, ὁ πατήρ. Αββᾶ ei ole kreikan lainasana; se on yksinkertaisesti aramean sana kirjoitettuna kreikan kirjaimilla. Huudahdukset ovat usein Raamatussa kopioitu alkuperäisellä kielellä ja niitä ei ole muutettu. Niin on kirkkoraamatussakin ”Abba”. Aramean tekstit ovat myös lainanneet sanoja muista kielistä, mutta ne on laitettu tekstiin sellaisenaan translitteroimattomina. Kreikan UT:ssä lainaamia arameasta translitteroituja sanoja on satoja,

ohessa muutama: (Satan, Mammon, Korban, Messiah, Maranatha, Talitha cumi, Epatha, Eloi Eloi lama shabaqthani, Rabbi, Pasca, Sabbath, Abba, Sabaoth, Raca, Rabboni, Hosanna, Boanerges).

*¹⁴ Paavali saattoi olla tuolloin väkivallan tähden hakattu. Gal.6:17. Lain mukaan ruumiinvamman aikana leeviläinen ei saa astua temppeleihin palvelemaan. 3.Moos.21:23.

*²¹ Sekä arameassa, että hebreassa 'shma' on 'kuunnella, kuulla, ymmärtää, ojentautua kuulemansa mukaan.'

*²⁵ Siinain vuori on Arabiassa eikä Egyptissä. Oikea Siinain vuori on "Jabal Al Laws" vuoren vieressä, sen eteläpuolella. Nimensä mukaisesti vuori, jolla Mooses sai lain. Vuonna 2015 virhe korjattiin Google Earthin karttoihin, Väärä Siinain vuori Egyptissä, on nimetty oikein "Katariinan vuori". Vielä kun korjataan koko Siinain niemimaan nimi, niin hyvä.

5:1 Pysykää sen tähden siinä vapaudessa, johon Messias meidät vapautti, älkääkä menkö valjastetuksi uudelleen orjuuden ikeen kanssa. 2 Katso, minä, Paavali, kerron teille, että, **jos teidät ympärileikataan, silloin Messias ei ole teille miksikään hyödyksi.** 3 Sillä minä todistan jälleen teille, että jokainen mies, joka ympärileikataan, hän on velvollinen tekemään kaikessa Lain mukaan. 4 Nyt, te olette tehneet tyhjäksi olemisenne Messiaassa, niiden tavalla, jotka Lain kautta ovat vanhurskautetut; te olette langenneet pois siitä siunauksesta. 5 Sillä Hengessä me odotamme vanhurskauden toivoa, joka on uskollisuudesta. 6 Sillä Messiaassa Jeesuksessa ei auta ympärileikkaus, eikä ympärileikkaamattomuus, vaan usko, joka tulee täydelliseksi rakkaudessa. 7 Te juoksitte hyvin; kuka on tämä, joka sekoittaa teitä, ettei teidän pitäisi suostua totuuteen? 8 Teidän piittaamattomuutenne ei ollut Hänestä, joka kutsui teidät! 9 Vähäinen hiiva kohottaa koko taikinan. * 10 Minä luotan Herrassamme, ettette halua harkita mitään muita uskomuksia, ja hän, joka vaivaa teitä, saakoon kantaa tuomionsa, kuka tahansa hän onkin. 11 Mutta veljeni, jos minä vielä saarnaan ympärileikkausta, miksi minä sitten olen joutunut vainotuksi? Ehkäpä ristiinnaulitsemisen loukkaus on lakannut? 12 Oi kunpa teistä nyt leikkaamalla leikattaisiin myös nuo, jotka teitä vaivaavat! 13 Sillä, minun veljeni, teidät on kutsuttu vapauteen; ainoastaan älkää käyttäkö vapauttanne mahdollisuutena lihan asioille, vaan rakkaudessa palvelkaa toinen toistanne. 14 Sillä koko Laki on täytetty yhdellä sanonnalla, se on, "Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi." 15 Jos, kuitenkin, te jauhatte toinen toisenne alas ja pureksitte toinen toisenne ulos, varokaa, ettette siivilöi pois toisianne! 16 Edelleen, tämän minä sanon: Vaeltakaa Hengessä, niin ette ole koskaan toteuttava lihan himoa. 17 Sillä liha himoitsee sitä mikä on haitallista Hengelle, ja Henki himoitsee sitä, mikä vastustaa lihan asioita; ja ne kaksi ovat toinen toistaan vastakkaiset, niin ettette tee miten haluaisitte tehdä. 18 Mutta jos te olette Hengen johdatuksessa, te ette ole kirjoitetun Lain alla. 19 Sillä lihan teot ovat hyvin tunnettuja, joita nämä ovat: haureus, porno, irstaus, 20 Epäjumalanpalvelus, noituus, vihamielisyys, riita, kiihottaminen, raivo, uppiniskaisuus, kapinan lietsominen, harhaopit, 21 Kateus, tappaminen, juopottelu, biletyt, ja nuo jotka harjoittavat näitä asioita, niin kuin olen aikaisemmin kertonut teille, niin minä sanon teille myös nyt, että he eivät peri Jumalan kuningaskuntaa. * 22 Mutta Hengen hedelmiä ovat rakkaus, ilo, rauha, kärsivällisyys, ystävällisyys, hyvyys, uskollisuus, 23 Nöyryys, itsensä hillitseminen; näiden yläpuolelle Lakia ei ole asetettu. 24 Mutta nuo, jotka kuuluvat Messiaalle, ovat ristiinnaulinneet heidän lihansa, kaikkien heikkouksiensa ja himojensa kanssa. 25 Eläkäämme sen vuoksi Hengessä, ja antautukaamme Hengelle. 26 Älkäämme olko turhan loiston etsijöitä, niin että väheksymme toinen toistamme, ja kadepdimme toinen toisiamme.

*⁹ Kohottaa, sana vain tässä, 1Kor.5:6 ja Tg.Ez.12:19. Happamuuden kapina lietsoo ihmisiä. Se kuka sekoittaa juutalaisia, saa helposti heidät kaikki mukaansa, jos valheoppien hiivalle annetaan tilaa seurakunnissa. Valheoppeja ovat neitsyestä syntymisen kieltäminen, Matteuksen Jeesuksen sukuluettelon kieltäminen. Messiaan sovitustyön kieltäminen. Ylösousemuksen kieltäminen ylös Jeesuksen luokse. Jeesuksen Lain täydellistämisen kieltäminen.

*²¹ Keräsin listan muista lihan tekojen sanoista eri käännöksissä: Pahan tekeminen, epäjumalien tekeminen, turmiollisuus, selän takana puhuminen, katkeruus, hajottaminen, erimielisyyden aiheuttaminen, välinpitämättömyys, murha, älytön laulaminen ja sen kaltainen, irstaus, seksuaalinen moraalittomuus, jakaantumisen, pilkka, hajaannus, himoittavat nautinnot, sen tekeminen mikä vain tuntuu hyvältä, tunteiden väärinkäyttö, itsekkäät teot, eri oppisuuntaukset, jäljittely, hallitsematon juhlinta ja juominen, orgiat,

esiaviolliset intiimit suhteet, säädyttömyys, harhanäkyjen tavoittelu huumausaineilla, mellakointi, koston himo, [selän takana] juonittelu, suljetut sisäpiirit, eristäytyneet lahkot, hillitön nautinnon tavoittelu.

6:1 Minun veljeni, jos joku teistä on jonkin rikkomuksen valloittama, te jotka olette Hengessä, palauttakaa hänet nöyryyden Hengessä; ja olkaa varovaiset, ettette myös te tulisi kiusatuiksi. 2 Kantakaa toistenne taakkoja, niin te täytätte Messiaan Lakia. * 3 Sillä jos joku luulee olevansa jotakin, kun hän ei olekaan mitään, hän on oman sielunsa eksyttävä. 4 Mutta ennemmin tutkikoon jokainen omat tekonsa, ja sitten hänen kehumisensa olkoon hänen omalle sielulleen, eikä toisille. 5 Sillä kunkin on kannettava oman sielunsa kuorma. 6 Mutta jakakoon se, joka kuulee Sanaa, sille, joka saarnaa hänelle, hyvää kaikissa asioissa. 7 Älkää erehtykö; Jumalaa ei voida laittaa häpeään; sillä mitä ihminen kylvää, sitä hän myös korjaa. 8 Se joka kylvää lihan asioita, lihan turmeluksen korjaa; ja se joka kylvää Hengen asioita, korjaa Hengestä Elämän, joka on ikuinen. 9 Älkäämme väsykö tekemään oikein; sillä tuleva ajanjaksona saamme korjata, kun emme väsy. 10 Sen tähden, kun meillä on vielä aikaa, tehkäämme hyviä tekoja kaikille, varsinkin uskollisten perhekunnan pojille. * 11 Huomioikaa nämä omalla kädellä kirjoittamani kirjoitukset. * 12 Nuo jotka nauttivat kehuskella lihassa, ovat niitä jotka kehottavat teitä olemaan ympärileikattuja, ainoastaan siksi, ettei heitä ajettaisi Messiaan ristille. 13 Sillä peräti eivät he, jotka ovat ympärileikattuja, noudata Lakia; vaan ennemmin he tahtovat teidän ympärileikkauttavan itsenne niin, että voisivat kerskailla teidän lihastanne. 14 Minä puolestani, minulla ei ole mitään mistä kerskailla, paitsi Herramme Jeesuksen Messiaan ristiinnaulitsemisessa, siinä, että maailma on hänen kauttaan ristiinnaulittu minulle, ja minä olen ristiinnaulittu maailmalle. 15 Sillä ympärileikkaus ei ole ratkaisevaa, eikä ympärileikkaamattomuus, vaan Uusi Luomus. 16 Ja näille, jotka tälle polulle astuvat, tulkoon rauha heidän päällensä, ja armot Israelin ylle Jumalalta. 17 Älkää siis kasvattako murheitani, sillä minä kannan ruumiissani Herramme Jeesuksen arpia. 18 Minun veljeni, Herramme Jeesuksen Messiaan siunaus olkoon teidän henkenne kanssa. Aamen!

*² Mikä on Messiaan Laki? Se on sama Laki kuin Toora, mutta täydellistettynä. Sillä Jeesus tuli tekemään Lain täydelliseksi. Kuorman kantaminen tarkoittaa nyt myös toisten kipujen ja tuskien selvittämistä. Laissa on myös Hengellinen puoli. Laista kumpuaa Hengen hedelmät Messiaan kautta.

*¹⁰ KR: uskonveljille. Kreik. oikeious = talonväelle.

*¹¹ Kreikan käännökset kaikki kääntävät: ”Katsokaa nyt kuinka pitkän kirjeen teille kirjoitin.”